

Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi

PKK Terör Örgütüyle Mücadelede Türkiye-İrak İlişkilerinde Yeni Dönem EBRAR ŞEBİN

GİRİŞ

Devlet otoritesinin 1990'lı yıllarda kaybolmasıyla birlikte sınırlarını korumayan Irak, PKK terör örgütünün bugüne kadar gelmesinin en önemli nedenlerinden biri olmuştur. Irak bu tarihlerden itibaren savaş ve işgallerden kurtulamamış, ülkede bölünmeler ve istikrarsızlıklar yaşanmıştır. Bu durum Türkiye-İrak ilişkilerinde sınır güvenliği, terör, petrol sevkiyatı gibi birçok sorunlu başlığın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu sorunlar içerisinde PKK terör örgütü, Türkiye-İrak ilişkilerinin gerginliğinin temel nedenlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

PKK terör örgütünün Irak'ta konuşlanması nedeniyle Türkiye-İrak ilişkileri çok hassas ve karmaşık bir şekilde ilerlemiştir. PKK, Türkiye'nin ulusal güvenliğine ciddi bir tehdit oluştururken, aynı zamanda Irak'ın egemenliğini ve istikrarını da tehlikeye atmaktadır. 1990'lı yılların sonu ve 2000'li yılların başında PKK'nın, Irak'ın kuzeyindeki dağlık bölgeleri üs olarak kullanarak Türkiye'ye karşı saldırılar düzenlemesi, sınır bölgelerinde büyük bir güvenlik tehdidi oluşturmuştur.

Türkiye, PKK'nın Irak topraklarında güvenli bir şekilde barınmasına ve operasyonlar düzenlemesine izin verilmesini eleştirmiştir. Bu durum, Türkiye ile Irak arasındaki ilişkilerin gerilmesinin temel nedenlerinden biridir. Fakat zaman içerisinde Irak hükümeti, PKK'nın varlığını kabul ederek örgüte karşı daha etkin önlemler almış ve Türkiye ile iş birliği yapma yolunu tercih etmiştir. Özellikle 2019 yılında, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Irak'ın kuzeyine düzenlediği operasyonlar, Irak'ın PKK'ya karşı tutumunda bir değişiklik olduğunu göstermiştir. 2020 yılı ve sonrasında iki ülke arasındaki diplomatik görüşmelerde kısmi bir durgunluk olsa da 2022 yılının bitimine doğru ve 2023 yılı itibarıyla Irak ve Türkiye hayli yoğun diplomatik görüşmeler gerçekleştirmeye başlamıştır. Bu bağlamda 15 Mart 2024 tarihinde Türkiye ve Irak arasında gerçekleşen Güvenlik Zirvesi önem taşımaktadır. Bu zirveden sonra Türkiye ve Irak tarafından yayınlanan ortak bildiri metninde, Irak ilk kez PKK'yı yasaklı bir örgüt olarak tanımıştır. Hem Türkiye Dışişleri Bakanı Hakan Fidan hem de Irak Dışişleri Bakanı Fuad Hussein tarafından bu mutabakatın tarihi bir adım olduğu belirtilmiştir. Daha önceki yıllarda Irak ve Türkiye arasında imzalanan güvenlik antlaşmalarına bakıldığında, Irak'ın PKK'yı bu seviyede bir terör örgütü olarak tanıdığı bir mutabakat bulunmamaktadır. Bu nedenle bu mutabakat PKK ile mücadelede bağlamında Türkiye-İrak ilişkilerinin gelişmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

İrak, PKK'yı terör örgütü olarak tanıdıktan sonra, PKK ile bağlantılı olduğunu açıkladığı Tevgera Azadi dâhil üç siyasi partiyi kapatma kararı almıştır. Ayrıca Irak İçişleri Bakanlığı, Bağdat'ta bazı bölgelerde terör operasyonları gerçekleştirmekle, ayrıca Duhok ve Kerkük'te çıkan yangınların sorumlusu olmakla suçlanan terör örgütü üyelerinden oluşan bir şebekenin tutuklandığını duyurmuştur. Türkiye, PKK'nın Irak'ta yasaklı bir örgüt olarak kabul etmesini ve ardından Irak'ın terörle mücadele bağlamında attığı bu adımları memnuniyetle karşılamıştır.

Bilindiği üzere Türkiye son yıllarda terörü kaynağında yok etme doktrini uygulamakta ve bu kapsamda Kuzey Irak'ta askeri varlık bulundurmaktadır. Bu durumda Irak Merkezi Hükümetinin desteği Türkiye için büyük önem taşımaktadır. Bu noktada akıllara yıllarca Türkiye ile ortak operasyona yanaşmayan Bağdat'ın bu kez daha kararlı mı olduğu sorusu gelmektedir. Bu bağlamda Irak'ın terörle mücadelede yeni bir tutum sergilediği görülmektedir. Bu durumun gerçekleşmesinde, Türkiye'nin son yıllarda PKK ile mücadele bağlamında Irak'ın kuzeyine gerçekleştirdiği başarılı operasyonların çok büyük bir etkisi olduğu düşünülmektedir. Türkiye'nin bölgeye yaptığı operasyonlar sonucunda kırsal ve dağlık alanda baskı altına alınan PKK, Irak'ın içerisine doğru girerek Irak şehirlerinde örgütlenmeye başlamıştır. Bu durum Irak Merkezi Hükümeti ile PKK'yı karşı karşıya getirmiştir. Dolayısıyla Irak, PKK ile mücadelede taşın altına elini koymak ve adım atmak zorunda kalmıştır.

2021 yılında yapılan seçimleri Muhammed Şiya es-Sudani kazanmasının ardından Irak, daha dengeli bir dış politika yürütmeye çalışmıştır. Bu kapsamda Irak, İran'ın Bağdat üzerindeki etkisini kırmaya çalışırken ABD ile dengeli ilişkiler kurmak istemiştir. Aynı zamanda Irak, dış politikasını çeşitlendirmeye çalıştığı gibi ekonomik anlamda da yeni bir açılım içerisine girmiştir. Bu çerçevede Kalkınma Yolu Projesi son yıllarda Türkiye-İrak ilişkilerinin gelişmesinde büyük bir etken olmuştur. Basra'daki Faw Limanından Ovaköy'e kadar uzanan Kalkınma Yolu projesinin güvenliği için, öncelikle Metina ve Gara bölgeleri başta olmak üzere Irak'taki PKK varlığı temizlenmelidir. Başka bir ifadeyle, Kalkınma yolu projesinin tamamlanması halinde bu hattın güvenliğinin sağlanabilmesi için başta PKK olmak üzere bölgeyi istikrarsızlaştıracak örgütlerin elimine edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle Irak Merkezi Hükümetinin kendi güvenliğini sağlama kapasitesine ve yeteneklerine sahip olması beklenmektedir. Bu durum Türkiye-İrak ilişkilerinde bir kazan kazan durumu oluşturmaktadır. Dolayısıyla Kalkınma Yolu projesi Bağdat ve Ankara yönetimlerinin terörle ortak mücadele yürütülmesi noktasında önemli bir teşvik sağlamaktadır.

Netice itibarıyla, Türkiye'nin PKK'ya karşı yürüttüğü mücadele, sadece kendi ulusal güvenliği açısından değil aynı zamanda Irak'ın egemenliği ve istikrarı açısından da kritik öneme sahiptir. Bu nedenle, Türkiye'nin PKK'ya karşı operasyonlarını Irak ile iş birliği içinde yürütmesi bölgedeki güvenliği sağlama açısından önemli bir adımdır. Irak hükümetinin PKK'nın varlığını kabul ederek örgüte karşı daha etkin önlemler alması, Türkiye-İrak ilişkilerinde olumlu bir gelişmedir. Fakat PKK'nın varlığına karşı ortak bir mücadele

stratejisinin benimsenmesi ve bu konuda daha fazla iş birliğinin sağlanması gerekmektedir. PKK'nın varlığı, sadece Türkiye ve Irak arasındaki ilişkileri değil aynı zamanda bölgesel istikrarı da derinden etkilemektedir. Bu nedenle PKK sorununun çözümü, bölgedeki barış ve istikrarın sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Türkiye ve Irak'ın PKK ile mücadelede daha fazla iş birliği yapması ve bölgedeki diğer aktörlerle de koordinasyon içinde hareket etmesi gerekmektedir. Yalnızca ortak çıkarlar etrafında şekillenen sağlam ve sürdürülebilir bir iş birliği, bölgesel istikrarın ve refahın artırılmasına önemli katkılar sağlayabilir. Türkiye'nin gayesi Irak ile ilişkilerini stratejik bir çerçeveye yerleştirmek ve PKK terörünü ortak tedbirlerle çözüme kavuşturmasıdır.

Yazar Hakkında

Ebrar ŞEBİN

EĞİTİM:

Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Fakültesi Yüksek Lisans (2021 Mezunu)

“Tez Konusu: Amerika Birleşik Devletleri'nin Ortadoğu Politikası: Barack Obama Dönemi”

Düzce Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Fakültesi 100/2000 Doktora Bursiyeri (2021-)

MESLEKİ BİLGİLER:

Hitit Üniversitesinin düzenlemiş olduğu, I. Uluslararası Hitit Güvenlik Çalışmaları Kongresi, III. Uluslararası Hitit Güvenlik Çalışmaları Kongresi ve II. Terörizmle ve Radikalleşme ile Mücadele Kongresine katılmıştır. İklim Değişikliği ve Enerji Çalışmaları Merkezi'nin düzenlemiş olduğu, Disiplinler arası İklim Değişikliği ve Enerji Çalışmaları Kongresine katılmıştır. Uluslararası güvenlik, terör ve bölge çalışmaları üzerine çeşitli makaleleri ve kitap bölümleri bulunmaktadır.

TELİF HAKKI

Ankara – TÜRKİYE, 2024 © TERAM

Bu yazıda yer alan görüşler yazarın şahsi görüşleri olup, Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi (TERAM) Derneği'ne mal edilemez.

Bu çalışmaya ait içeriğin telif hakları, Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi (TERAM)'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Atıf için aşağıdaki bilgiler kullanılabilir.

ATIF İÇİN:

Şebin, E. (2024). PKK Terör Örgütüyle Mücadelede Türkiye-İrak İlişkilerinde Yeni Dönem. Erişim tarihi: xx.xx.xxxx., <https://www.teram.org/Icerik/pkk-terror-orgutuyle-mucadelede-turkiye-irak-iliskilerinde-yeni-donem-254>

Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi Derneği

Email: teramarastirmamerkezi@gmail.com